

Asia: VN/33301/2025

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleiset kommentit

Esitetty muutos avointen ammattikorkeakouluopintojen osalta on kannatettava. On hyvä, että työttömyysturvaa saava voi opiskella avoimen ammattikorkeakoulun opintoja ilman, että sillä on vaikutuksia työttömyysturvaan. Vaikka muutos ei merkittävästi lisää opintojen määrää, antaa se selkeän viestin siitä, että oman osaamisen kehittäminen työuran aikana on toivottavaa. Muutoksella saattaa olla myös avoimen ammattikorkeakouluopintoja lisäävä vaikutus, joka samalla myös nostaisi työttömien osaamistasoa ja mahdollistaisi työllistymisen.

Insinööriliiton näkemyksen mukaan esityksessä tulisi huomioida myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen työttömyysturvalla. YAMK-opinnot suunnitellaan työnohessa toteutettavaksi ja ne eivät ole este täyspäiväisen työn vastaan ottamiselle. Sen sijaan työpaikan löytäminen todennäköisesti edesauttaisi opintojen etenemistä, kun opinnoissa on paljon työpaikalle toteutettavia opintotehtäviä. Samalla tutkinto myös edistäisi työnhakijan työllistymistä.

Esityksen tavoitteiden toteutumisen ja eri alojen yhdenvertaisuuden kannalta on oleellista lisätä esitykseen mukaan myös erillisillä opinto-oikeuksilla suoritettavat opinnot. Erityisesti tekniikan alan opintoja tarjoava verkostoyliopisto FITech on tekniikan alalla oleellinen opintojen tarjoaja ja opinnot soveltuvat erittäin hyvin myös työttömille. Insinööriliitto kannattaa erillisillä opinto-oikeuksilla suoritettavien opintojen osalta Tekniikan akateemisten lausuntoa.

2. Huomionne työttömyysturvalain muutoksista

-

3. Huomionne työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muutoksista

-

4. Huomionne esityksen vaikutuksista ja vaikutusarvioista

Esityksellä on erityisesti positiivinen vaikutus siihen, miten opinnot ja osaamisen kehittäminen nähdään Suomessa työllisyyttä edistävänä tekijänä. Kun Suomen osaamistaso jää jälkeen verrokkimaista, on oleellista kannustaa suomalaisia opintojen pariin. Erityisesti amk-opinnot ammatillisen tutkinnon tehneillä ja YAMK-opinnot amk-tutkinnon suorittaneilla kannustavat myös osaamistason nostamiseen.

Yksi esityksen vaikutusarvion keskeisistä epävarmuuksista liittyy hallituksen puoliväliriihessä 2025 tekemään linjaukseen, jossa tutkinnon suorittaminen avoimilla korkeakouluopinnoilla tulla myöhemmin mahdollistamaan. Tällä hetkellä avoimen väylän kautta siirtyy vuosittain tutkinto-opiskelijaksi noin 6 000 opiskelijaa. Määrä on nykyisin melko vähäinen, mikä rajoittaa mahdollista riskiä opintoetuksien korvautumisesta työttömyysetuudella.

5. Miten arvioitte tutkinnon suorittamista koskevan esityksen ja työttömien avoimen opiskelun helpottamisen yhteisvaikutuksia? Pidätekö todennäköisenä, että avointen korkeakouluopintojen kautta tutkinnon suorittavien osuus tulee kasvamaan merkittävästi verrattuna nykyisen avoimen väylän volyyymiin?

Työttömät eivät todennäköisesti ole suuri kohderyhmä täyskatteisten maksujen maksajiksi. Uudistus ei siis todennäköisesti lisäisi työttömien tutkintojen suorittamista avoimen väylä kautta.

Hallitus nosti keväällä 2024 avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksuja 15 eurosta 45 euroon yhtä opintopistettä kohden. Toistaiseksi maksuja on korotettu maltillisesti.

6. Miten arvioitte, että tutkinnon suoritusoikeus avoimien korkeakouluopintojen kautta muuttaisi opintomaksuja

OKM on jo linjannut, että maksujen tulisi olla täyskatteelliset tutkinto-opintojen osalta. Tämä tarkoittaisi ammattikorkeakouluissa ehkä noin 8 000 euron maksuja vuodessa. Tällaiset maksut olisivat mahdottomia suurimmalle osalle työttömistä. Jos tutkinnon suorittamismahdollisuus etenee, tulisi se toteuttaa niin, että nykyisen kaltaisia ja hintaisia opintoja olisi edelleen tarjolla avoimessa ammattikorkeakoulutuksessa. Näin voitaisiin mahdollistaa myös osaamisen ylläpito työelämässä, sekä avoimen ammattikorkeakoulutuksen saavutettavuus.

Sippola Anniina
Insinööriliitto IL ry